

Suomen luonnonsuojeluliiton (SLL)
Pirkanmaan piiri ry.
Kuninkaankatu 39
33200 Tampere
pirkanmaa@sll.fi
p. 040 515 4557

MIELIPIIDE

20.6.2018

SLL:n Tampereen yhdistys ry.
Kuninkaankatu 39
33200 Tampere
sll.tampere@gmail.com
p. 044 956 5340

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
kirjaamo.lansi@avi.fi

Viite: Dnro LSSAVI/6983/2017

Asia: MIELIPIIDE TAMPEREEN SÄHKÖLAITOS OY:N NAISTENLAHDEN VOIMALAITOKSEN YMPÄRISTÖLUPAHAKEMUKSESTA

Tampereen Sähkölaitos Oy on hakenut Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolta ympäristölupaa. Hakemus koskee Naistenlahden voimalaitoksen ympäristöluvan lupamääräysten tarkistamista suuria polttolaitoksia koskevien BAT-päätelmien vuoksi ja Naistenlahti 2:n voimalaitoksen uusimista.

Olemme tehneet aloitteen (liite 1) 23.2.2018 Tampereen kaupungille ja Sähkölaitokselle, että turpeen käyttö polttoaineena Naistenlahden voimalaitoksessa lopetetaan kokonaan. Asia on ajankohtainen nyt, kun Naistenlahti 2:n voimalaitosta ja koko Naistenlahden voimalaitoksen ympäristölupaa ollaan uusimassa.

Energiaratkaisuihin yksi olennaisimmista asioista on katse tulevaisuuteen. Uuden Naistenlahti 2:n käyttöikä lienee useita kymmeniä vuosia, joten nyt tehtävällä polttoainepäätöksellä on kauaskantoiset vaikutukset. Tästä syystä olemme esittäneet, että uuden voimalaitoksen polttoaineena toimivat 100-prosenttisesti uusiutuvat energialähteet. Turpeeseen ei pidä enää sijoittaa, sillä sen kaivu ja polttaminen kiihdyttävät ilmastonmuutosta. Lisäksi turpeen kaivu pilaa vesistöjä ja heikentää suoluonnon monimuotoisuutta.

Pidemmällä aikavälillä energian tuotannossa pitää siirtyä kokonaan polttamisesta muihin tuotantomuotoihin, kuten aurinkoenergiaan ja geotermiseen energiaan. Tämä tulisi ottaa huomioon jo nyt kaikissa energiaratkaisuissa.

Ympäristölupahakemus ja turpeen osuus

Varsinaisesta ympäristölupahakemuksesta ja sen liitteenä olevista lukuisista asiakirjoista ei mielestämme käy ainakaan helposti ilmi, mikä turpeen osuus Naistenlahti 2:n polttoaineesta olisi jatkossa. Tieto löytyy ainoastaan Pirkanmaan ELY-keskuksen 4.10.2017 tekemästä YVA-päätöksestä (ympäristölupahakemuksen liite 12.1) ja sen liitteenä, samassa asiakirjassa, olevasta

Tampereen Sähkölaitos Oy:n muistiosta. Muistio koskee Naistenlahti 2:n uusimisen esittelyä ja viranomaisneuvottelua 20.9.2017.

Muistiossa ja ELY-keskuksen päätöksessä todetaan, että uudessa Naistenlahti 2:n polttoaineteho on 200–240 MW, ja leijutustekniikkaan perustuvassa hyötykattilassa poltettaisiin 30–100 % biopolttoaineita ja 0–70 % turvetta. Sytytys- ja tukipolttoaineita olisivat maakaasu ja kevyt polttoöljy. Niin sanottuna suunnitteluarvona turpeen osuuden osalta käytetään 30 prosenttia, mikä olisi puolet voimalaitoksen nykyisestä turpeen osuudesta (60 %). Nämä tiedot ovat aivan oleellisia myös ympäristölupaprosessissa, ja mielestämme niiden pitäisi löytyä lupahakemuksesta ja muista asiakirjoista huomattavasti yksinkertaisemmin. Hakemusasiakirjoja on myös niin paljon, että kattava tiivistelmä olisi ehdottomasti ollut tarpeen. Kuulutuksen liitteenä oleva tiivistelmä on mielestämme aivan liian suppea.

ELY-keskus päätti, että Naistenlahti 2:n uusimiseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA). Vaikka ELY-keskuksen päätös oli tärkeä julkinen päätös, asiaa ei käsitelty julkisuudessa lainkaan ennen kuin sattumalta huomasimme asian helmikuussa 2018. Heti tämän jälkeen 23.2.2018 teimme kuntalaisaloitteen, jossa esitettiin Naistenlahti 2:n uusimista siten, että polttoaineena käytettäisiin jatkossa pelkästään uusiutuvia, ei enää lainkaan turvetta. Teimme aloitteen sekä Tampereen kaupungille että Sähkölaitokselle. Aloite osoitettiin myös kaikille Tampereen kaupunginvaltuutetuille sillä toiveella, että asiasta syntyy valtuustoaloite, joka saa vankkaa kannatusta valtuutettujen keskuudessa puolueesta riippumatta.

Tampereen Sähkölaitos sekä vastauksen sähköpostilla välittänyt kaupungin liiketoiminta- ja rahoitusjohtaja Arto Vuojolainen vastasivat kuntalaisaloitteeseen 28.3.2018 (liite 2). Vastauksessa todetaan, että uusi Naistenlahti 2 suunnitellaan siten, että se voi toimia pelkästään uusiutuvilla polttoaineilla. Samalla vastauksessa kuitenkin sanotaan, että turpeen käyttöä on tarkoitus jatkaa.

Pirkanmaan ELY-keskuksen YVA-päätös puutteellinen

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston toimialaan ja -valtaan ei ymmärtääksemme kuulu arvioida ympäristölupahakemuksen yhteydessä samaan asiaan liittyvää ELY-keskuksen päätöstä ympäristövaikutusten arvioinnista. Pirkanmaan ELY-keskuksen 4.10.2017 tekemä päätös (ympäristölupahakemuksen liite 12.1) on kuitenkin siinä määrin vajavainen, että haluamme nostaa asian esille myös tässä vaiheessa. YVA-päätöksen puutteellisuus tarkoittaa mielestämme käytännössä myös sitä, että esille tuomamme seikat pitäisi ottaa huomioon nyt ympäristölupaa käsiteltäessä.

ELY-keskuksen päätöksessä käsitellään Naistenlahti 2:n voimalaitoksen uusimisen ympäristövaikutuksia kapeasti ja puutteellisesti. Päätöksessä kuitataan hyvin ylimalkaisesti turvepolttoaineen kaivun vaikutukset. Vesistöjen osalta niistä ei puhuta lainkaan, ja vaikutukset luonnon monimuotoisuuteenkin on arvioitu erittäin lyhyesti ja vailla kunnollista todellisuuspohjaa:

”Suunniteltu NSL2 voimalan uusinta mahdollistaa turvepolttoaineen käytön vähentämisen. Nykyinen turvepolttoaine tuodaan pääasiassa Pohjois-Pirkanmaan turvetuotantoalueilta. Pirkanmaan maakuntakaava 2040:ssa on varaukset turvetuotantoon soveltuville alueille Pohjois-Pirkanmaalla. Maakuntakaavan valmistelussa luonnonmonimuotoisuuden kannalta merkittävimmät suoalueet otettiin huomioon sekä turvetuotannon välillisiä vaikutuksia vesieliöstöön.”

ELY-keskuksen yllä kirjoittama perustuu paljolti toiveajatteluun maakuntakaavan ja sen turpeenottoon kohdistuvien ohjausvaikutusten osalta. Kerromme seuraavassa kaksi esimerkkiä viime aikojen turvehankkeista, joissa ympäristölupaa ottotoimintaan hakee Vapo Oy, ja Tampereen

Sähkölaitos Oy:n Naistenlahden voimalaitos olisi turpeen polttava asiakas.

Esimerkki 1: Ylöjärven Kurun ja Kihniön Talasneva

Vapo Oy on hakenut ympäristölupaa Ylöjärven Kurun ja Kihniön Talasnevan turpeenottoalueen laajentamiseen, ja Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on myöntänyt luvan 13.10.2017 (viite 1). Päätöksessään AVI toteaa, että Talasnevalta otettu ”jyrsinpolttoturve on toimitettu pääosin Tampereen kaupungin Sähkölaitoksen Naistenlahden voimalaitokselle”. Mitä ilmeisimmin Talasnevan turve toimitettaisiin myös jatkossa Naistenlahteen.

Laajennusaluetta ei ole varattu maakuntakaavassa turpeenottoon, vaan se kuuluu luonnon monimuotoisuuden ydinalueeseen (luo). Turpeen kaivulla olisi myös merkittäviä haittavaikutuksia vielä toistaiseksi tilaltaan erinomaiseksi luokiteltuun Aurejärveen, josta osa on myös suojeltu Natura 2000 -ohjelmassa.

SLL:n Pirkanmaan piiri, SLL:n Ylöjärven yhdistys ja Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistys, Yhteinen Aurejärven vesiensuojeluyhdistys sekä Taistelijan talo -palveluyhdistys ovat valittaneet AVI:n Talasneva-päätöksestä Vaasan hallinto-oikeuteen.

Esimerkki 2: Parkanon ja Kihniön Louhineva

Vapo Oy ja Marko Haveri hakivat ympäristölupaa (viite 2) ”Sydänmaannevan laajennusalueen” turpeenottoon Parkanossa ja Kihniössä. Laajennusalue olisi ollut käytännössä Louhineva-niminen suo. Louhinevaa ei ole varattu turpeenottoon Pirkanmaan maakuntakaava 2040:ssa ja suo on luonnonarvojensa vuoksi rajattu kaavassa ulos myös laajemmasta turvetuotannon kannalta tärkeästä alueesta (vyöhykkeestä).

Ympäristölupahakemuksessa Vapo Oy kertoo, että ”energiaturve toimitetaan Sydänmaannevalta pääasiassa Tampereen kaupungin Naistenlahden voimalaitokselle”. Onneksi Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto hylkäsi ympäristöluvan laajennusalueen [Louhinevan] osalta 9.11.2017 (viite 3). Louhinevalla on uhanalaisia luontotyyppisiä ja siellä elää uhanalaisia lajeja, kuten Etelä-Suomesta häviämässä oleva riekko (valtakunnallisesti vaarantunut, VU).

Louhinevan turpeenoton aiheuttama kuormitus olisi myös heikentänyt entisestään alapuolisen Kuivasjärven tilaa, vaikka järven kuormituksen sietokyky on jo ylittynyt, ja paikalliset tahot ovat käynnistäneet kunnostushankkeita. Vesien johtaminen Kuivasjärveen olisi ollut myös vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä säädetyn lain (1299/2014) sekä EU:n vesipuitteidirektiivin vastaista. Niissä linjataan, että vesienhoidon tavoitteena on suojella, parantaa ja ennallistaa vesiä niin, ettei niiden tila heikkene ja että tila on vähintään hyvä. Kuivasjärvi on tällä hetkellä luokiteltu ekologiselta tilaltaan tyydyttäväksi eli hyvää heikommaksi. Myös järven kemiallinen tila on hyvää heikompi.

Turpeen käytön ongelmia yleisesti

Turpeen kaivu ja poltto tuhoavat turpeeseen kertyneen hiilivaraston ja kiihdyttävät ilmastonmuutosta. Turpeen niin sanottu päästökerroin on jopa suurempi kuin kivihiehellä ja lähes kaksinkertainen maakaasuun verrattuna (viite 4).

Turpeen kaivu aiheuttaa haitallisia päästöjä vesistöihin, ja vaikutukset ovat suuret etenkin pienissä latvavesistöissä. Kun turvetta kaivetaan, suosta lähtee liikkeelle kiintoainetta ja humusta (orgaanista ainetta), ravinteita ja rautaa. Ne rehevöittävät vesistöjä ja aiheuttavat liettymistä.

Merkittävä osa turpeen kaivun vesistö päästöistä jää mittausten ja tarkkailun ulkopuolelle: humusta ja hienojakoisinta ainesta ei oteta huomioon, kun kiintoainepäästöjä arvioidaan, vaikka ne ovat aivan oleellisia. Lisäksi tarkkailujärjestelmä on sellainen, että rankkasateiden ja tulvien yhteydessä esiintyvät kuormitushuiput jäävät usein kokonaan mittausten ulkopuolelle, vaikka niistä todellisuudessa voi muodostua pääosa turvesuon koko vuoden päästöistä.

Turpeen kaivun kohteena olevalta suolta suoluonto häviää kaivamisen ajaksi käytännössä kokonaan. Suo myös palautuu erittäin hitaasti (tuhansien vuosien kuluessa) ja vain, jos suon vesitalous palautetaan ennalleen. Etelä-Suomessa 96 % suotyypeistä on luokiteltu uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviksi. Lajiston osalta esimerkiksi suolinnusto on uhanalaistunut voimakkaasti, mikä johtuu soiden liian voimakkaasta hyödyntämisestä ja riittämättömästä suojelusta.

Nykyisin kuulee usein väitteitä, joiden mukaan turvetta ei enää kaivettaisi luonnoltaan arvokkailta soilta. Väitteet eivät valitettavasti pidä paikkaansa. Vaikka soiden luonnonarvojen huomioon ottamista ympäristölupaprosesseissa on parannettu ympäristönsuojelulain (527/2014) päivityksen myötä, arvokas, laajalti ojittamaton suo, jolla on uhanalaisia luontotyyppisiä ja elää uhanalaista lajistoa, voi yhä päätyä Suomessa turpeenottoalueeksi.

Turpeen käytön lopettaminen Naistenlahti 2:n voimalaitoksessa olisi vastuullinen päätös niin ilmaston, vesistöjen kuin suoluonnonkin näkökulmasta.

Ilmastolaki

Ilmastolain (609/2915) 4 §:n, Ilmastomuutoksen hillitsemistä ja siihen sopeutumista edistävät toimet, mukaan ”valtion viranomaisen on edistettävä toiminnassaan mahdollisuuksien mukaan tämän lain mukaisten suunnitelmien toteutumista”. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto voisikin nyt edellyttää Naistenlahden voimalaitoksen ympäristöluvassa turpeen käytön lopettamista. Tampereen Sähkölaitoksen mukaan (liite 2) voimalaitos suunnitellaan siten, että se voi toimia kokonaan uusiutuvilla polttoaineilla. Mielestämme aluehallintovirastolla on valtion viranomaisena oikeus ja jopa velvollisuus toimia näin ilmastolain 4 §:n perusteella, koska luvan hakija on itse ilmoittanut, että turpeen osuus polttoaineesta voi olla 0 % ja uusiutuvien 100 %. Viranomaisen tulee nähdäksemme edistää suunnitelman ilmaston kannalta parasta vaihtoehtoa eli turpeesta luopumista kokonaan.

Lopuksi

Pyydämme, että Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto ottaa ympäristölupaprosessissa kantaa edellä esittämiimme ongelmiin, jotka liittyvät Naistenlahti 2:n voimalaitoksessa käytettävään turvepolttoaineeseen ja erityisesti sen kaivuun. Pirkanmaan ELY-keskuksen YVA-päätöksessä nämä seikat jäivät niin heikolle huomiolle, että tarve niiden käsittelylle ympäristöluvan yhteydessä on suuri jo Naistenlahden voimalaitoksen toiminnan oikeutuksen kannalta. Vaikka turpeen kaivu ongelmineen on ympäristöluvan kannalta välillinen asia, se on samalla merkittävä osa asiakokonaisuutta eli Naistenlahden voimalaitoksen toimintaa. Samalla pyydämme, että aluehallintovirasto toimii ilmastolain 4 §:n mukaisesti ja asettaa turpeesta luopumisen ympäristöluvan saamisen ehdoksi.

Tampereella 20.6.2018

Heikki Toivonen
Puheenjohtaja
SLL:n Pirkanmaan piiri ry.

Juho Kytömäki
Sihteeri
SLL:n Pirkanmaan piiri ry.

Antti Putaja
Puheenjohtaja
SLL:n Tampereen yhdistys ry.

Jenni Hakanen
Sihteeri
SLL:n Tampereen yhdistys ry.

Liitteet

1. SLL:n Pirkanmaan piiri & Tampereen yhdistys 23.2.2018: Kuntalaisaloite turpeen polton lopettamiseksi Naistenlahden voimalaitoksessa (pdf).
2. Tampereen Sähkölaitos Oy & Tampereen kaupungin liiketoiminta- ja rahoitusjohtaja 28.3.2018: Vastaus kuntalaisaloitteeseen turpeen käytön lopettamiseksi Naistenlahden voimalaitoksessa (pdf)

Viitteet

1. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto (2017a). Päätös nro 105/2017/1, dnro LSSAVI/5768/2015, 13.10.2017. Talasnevan turvetuotannon ympäristölupa ja toiminnan aloittaminen muutoksenhausta huolimatta, Ylöjärvi ja Kihniö. 87 s. + liitteet.
<https://tietopalvelu.ahtp.fi/Lupa/AvaaLiite.aspx?Liite_ID=3563305> Viitattu 17.6.2018.
2. Vapo Oy (2014). Sydänmaannevan turvetuotannon ympäristöluvan määräysten tarkistaminen ja ympäristöluvan hakeminen muille toiminnassa oleville ja laajennusalueille sekä toiminnanaloittamislupaa koskeva pyyntö, Parkano ja Kihniö, hakijat: Vapo Oy ja Marko Haveri. Ympäristölupahakemus. <https://tietopalvelu.ahtp.fi/Lupa/AvaaLiite.aspx?Liite_ID=3025762> Viitattu 17.6.2018.
3. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto (2017b). Päätös nro 121/2017/1, dnro LSSAVI/7032/2014, 9.11.2017. Sydänmaannevan turvetuotantoalueen ympäristöluvan lupamääräysten tarkistaminen, lisäalueiden ympäristölupa sekä toiminnan aloittamislupa lisäalueilla, Parkano ja Kihniö.
<https://tietopalvelu.ahtp.fi/Lupa/AvaaLiite.aspx?Liite_ID=3643030> Viitattu 17.6.2018.
4. Tilastokeskus (2018). Polttoaineluokitus 2018.
<https://www.stat.fi/static/media/uploads/tup/khkinv/khkaasut_polttoaineluokitus_2018.xlsx> Viitattu 17.6.2018.